

Autor: Lenka D.

Spravodlivosť v paragrafoch

(Úvaha)

Spravodlivosť – jednoduché slovo, ktoré v sebe skrýva zložitosť. Patrí k základným ľudským hodnotám a zohráva u mnohých poprednú priečku v ich osobnom rebríčku. Jeho hodnota je však nevyčísliteľná, pretože človek sa zamýšľal, stále zamýšľa a bude ešte zamýšľať nad podstatou svojho bytia a nad zmyslom života. Chápanie tohto pojmu sa formuje spolu s nami počas celého života. Tak ako meníme svoj pohľad na svet a určité skutočnosti, tak aj spravodlivosť hodnotíme podľa vlastného poznania a získaných skúseností. No považujeme spravodlivosť ako dôležitú iba vtedy, ak z nej pre nás plynie pozitívny výsledok? Alebo aj vtedy, ak má na nás negatívny dopad? Odpovede na tieto otázky sú na každom jednotlivcovi. No ak sme skutočne spravodliví, tak na oboch miskách váh by sme mali položiť rovnakú záťaž, ktorá by ich držala v rovnovážnom stave. Nemecký predstaviteľ klasickej filozofie, Immanuel Kant, raz povedal: *„Keď sa pomínie spravodlivosť, nebude mať už pre ľudí cenu žiť na Zemi.“*

Už ako malé deti začíname vnímať všetko okolo seba a sme formovaní rodinným prostredím, v ktorom vyrastáme. Následne sa dostávame do kolektívu rovesníkov v mladšom a neskôr aj v staršom veku, kde na nás vplyvajú už aj ľudia s rôznymi inými návykmi, spôsobom myslenia a názormi líšiacimi sa od tých našich. V spoločnosti sa musíme riadiť určitými pravidlami, aby sme sa všetci vedeli navzájom rešpektovať. Každý človek je jedinečný, ale odlišný.

So spravodlivosťou a aj antonymom tohto slova sa stretávame od prvých školských dní, keď vidíme, že sme niečomu venovali množstvo úsilia a času a dosiahli rovnaký výsledok ako niekto, kto tomu venoval minimum a zvolil si smer nečestnosti pre dosiahnutie vlastného úspechu bez ohľadu na ostatných. A uvedomujeme si, že svojim konaním sme porušili základné pravidlá školského poriadku? Alebo sa zúčastníme predmetovej súťaže, ktorej sa venujeme so záujmom a podľa platných oficiálnych pokynov a zvíťazí niekto, kto so svojou prácou zvíťazí na viacerých miestach súčasne aj napriek tomu, že porušuje pravidlá danej súťaže? Alebo sa správame nevhodne ku niekomu podľa toho, že nám nie je sympatický

alebo mu závidíme. Tieto tri modelové prípady sú iba zrnkom piesku v mori, ktoré zažijú žiaci, či študenti počas štúdia. A ako sa v budúcnosti zachováme v podobnej situácii? Ostaneme čestnými alebo si vyberieme tú jednoduchšiu cestu, pretože vidíme, že to takto funguje. Ale stále by malo byť na našej strane záujmu zmeniť to, s čím nie sme spokojní alebo ostaneme voči tomu ľahostajnými. Je to vôbec spravodlivé? Každá situácia je individuálna a stále závisí od uhla pohľadu, ktorým danú vec hodnotíme. Či o všetkých podrobnostiach tretia osoba, ktorá je v danej veci zúčastnená vie, a či sa my snažíme o dosiahnutie spravodlivosti. No s určitosťou viem povedať, že všetko je o ľuďoch, ich vzájomnej komunikácii, rešpektovaní sa navzájom, rešpektovaní morálnych i spoločenských hodnôt ako aj o kompromisoch. Takéto situácie nás od útleho veku sprevádzajú a pravidlá určitých inštitúcií, ktoré navštevujeme alebo sa s nimi stretávame nám ukazujú cestu budúcnosti, v ktorej budeme o svojom konaní rozhodovať my a niest' následky kladného alebo záporného charakteru.

Spravodlivosť je definovaná ako morálny princíp požadujúci rešpektovanie právnej normy, cnosť spočívajúca v rešpektovaní práv druhých. Totižto právo a spravodlivosť tvoria neodlúčiteľnú dvojicu. Aby nefungovala na princípe vlastnej pravdy bez ohľadu na kohokoľvek iného a čokoľvek iné, existujú právne normy. V odraze paragrafov sú obsiahnuté najrôznejšie situácie, aby bolo možné riešiť čokoľvek a to vždy len zákonným spôsobom, pretože nič nie je neriešiteľné. Stále sú tu pre nás ľudia, ktorí sa spravivosťou zaoberajú a v prípade potreby nám svojou odbornosťou a hlavne na strane spravivosti dokážu podať ruku, aby sme sa znova vyšplhali na pevninu, z ktorej sme akýmkoľvek spôsobom či už vedome, či nevedome spadli.

Keď tak uvažujem o tejto téme, neviem vysloviť výstižnú definíciu o spravivosti. Možnože neexistuje, lebo je to kategória, ktorá zasahuje do všetkých oblastí nášho života od narodenia až po smrť. Je to otázka práva, politiky, súdnictva, orgánov štátu, ale aj morálky a teda je to kategória veľmi orientovaná na celú spoločnosť. A teda celú moju úvahu by som zakončila pojmom spravivosti, ktorý je uvedený v starom kódexe najpozoruhodnejšieho byzantského cisára Justiniána I., kde sa hovorí: „*Spravivost' je trvalá vôľa štátu a jeho orgánov každému občanovi poskytnúť to, čo mu právom patrí.*“